

Francisc Deak

Romeo Popescu

Tratat de drept succesoral

Ediția a V-a, actualizată și completată

Vol. I. Moștenirea legală

Francisc Deak

Romeo Popescu

Tratat de drept succesoral

Ediția a V-a, actualizată și completată

Vol. I. Moștenirea legală

Universul Juridic

București

-2025-

Titlul I

Reguli generale privitoare la moștenire

Capitolul I Noțiuni generale

Secțiunea I Precizări terminologice

1. Potrivit art. 953 C. civ., prin *moștenire* se înțelege transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una ori mai multe persoane în ființă (persoane fizice, persoane juridice, unități administrativ-teritoriale – comună, oraș, municipiu, după caz – ori statul). Rezultă că regulile care guvernează moștenirea se pot aplica numai în cazul morții unei persoane fizice, nu și în cazul încetării existenței unei persoane juridice.

Moștenirea legală și testamentară reprezintă moduri de dobândire a dreptului de proprietate. În acest sens, art. 557 alin. (1) C. civ. prevede că „Dreptul de proprietate se poate dobândi, în condițiile legii, prin convenție, **moștenire legală sau testamentară**, accesiune, uzucapiune, ca efect al posesiei de bună-credință în cazul bunurilor mobile și al fructelor, prin ocupațiune, tradițiune, precum și prin hotărâre judecătorească, atunci când ea este translativă de proprietate prin ea însăși”.

În locul noțiunii de „moștenire” se utilizează și noțiunea de „succesiune”. În acest sens, Codul civil prevede, de exemplu, că „Transmiterea bunului pe cale de *succesiune* nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității” [art. 627 alin. (5)]. Termenul „succesiune” îl regăsim și în cuprinsul art. 806 C. civ.¹

¹ Potrivit art. 806 alin. (1) C. civ., „În timpul exercitării calității sale, administratorul nu va putea deveni parte la niciun contract având ca obiect bunurile administrate sau să dobândească, altfel decât prin *succesiune*, orice fel de drepturi asupra bunurilor respective sau împotriva beneficiarului”.

2. *Persoana despre a cărei moștenire este vorba, defunctul*, se mai numește și *de cuius*, abreviere din formula dreptului roman *is de cuius successionis (rebus) agitur* (cel despre a cărui moștenire/bunuri este vorba). În acest sens se vorbește, de exemplu, de moartea lui *de cuius*¹, fiind oarecum impropriu să se vorbească de moartea defunctului. Se mai utilizează, uneori, și termenul de „autor” (de exemplu, autorul comun al comoștenitorilor)², iar în cazul moștenirii testamentare, de „testator”.

3. *Persoanele care dobândesc patrimoniul defunctului* se numesc „moștenitori” sau „succesori”³. În cazul moștenirii testamentare, dobânditorul se numește, de regulă, „legatar”.

4. *Noțiunea de „masă succesorală”*. În cadrul dreptului de moștenire, noțiunea de „moștenire” sau „succesiune” (uneori „ereditate”) se întrebuițează nu numai în sensul de transmitere a patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în ființă, dar și pentru desemnarea a însuși patrimoniului transmis din cauză de moarte, deci în sens de masă succesorală⁴. În acest sens, se vorbește de

¹ Gen. sg. de la *quis*, se folosește numai la singular.

² Art. 1.105 C. civ. prevede că „(1) Moștenitorii celui care a decedat fără a fi exercitat dreptul de opțiune succesorală îl exercită separat, fiecare pentru partea sa, în termenul aplicabil dreptului de opțiune privind moștenirea *autorului* lor. (2) În cazul prevăzut la alin. (1), partea succesibilului care renunță profită celorlalți moștenitori ai *autorului* său”.

³ Codul civil de la 1864 utilizează în mod frecvent și termenul livresc de „eredee”, „erezi”, „coerezi” (de exemplu, art. 692, 693, 696, 699, 701, 703, 704, 707-714 C. civ. de la 1864).

⁴ În practica judiciară mai veche s-a decis că „Întrucât clauza de împrumutire înscrisă în libretul CEC reprezintă un mandat, care încetează la moartea mandantului titular de libret (*de cuius*), suma înscrisă în libret la data morții lui face parte integrantă din moștenire” (TS, s. civ., dec. nr. 1347/1972, în *Repertoriu...* 1969-1975, p. 205, nr. 511), ca și obligația mandatarului de a da socoteală moștenitorilor cu privire la sumele ridicate în temeiul clauzei de împrumutire (TS, s. civ., dec. nr. 1629/1976, în *Repertoriu...* 1975-1980, p. 141, nr. 331), dacă raportul de mandat nu a fost dublat de un alt act juridic care anihilează obligația de a da socoteală (a se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, Vol. II (Locațiunea, Închirierea locuinței, Arendarea, Antrepriza, Mandatul)*, ed. a 4-a (actualizată de L. Mihai și R. Popescu), Ed. Universul Juridic, București, 2007, Cap. VII, nr. 10, p. 233-234. Tot astfel, în practica mai recentă a instanței supreme